יש דרוסה לחתול או אין דרוסה לחתול א"ל אף לחולדה יש דרוסה יש דרוסה לחולדה או אין דרוסה לחולדה א"ל אף לחתול אין דרוסה לחתול ולחולדה יש להן דרוסה או אין להן דרוסה א"ל לחתול יש דרוסה לחולדה אין דרוסה ול"ק הא דא"ל אף להולדה יש דרוסה בעופות הא דא"ל אף לחתול אין דרוסה באימרי רברבי הא דא"ל לחתול יש דרוסה לחולדה אין דרוסה בגדיים וטלאים בעי רב אשי שאר עופות טמאין יש להן דרוסה או אין להן דרוסה א"ל רב הלל לרב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר שאר עופות טמאין יש להן דרוסה והאנן תנן ודרוסת הנץ בעוף הדק דרוסת הנץ ברכוותיה ואינך בדזוטרא מינייהו ואיכא דאמרי [א]דרוסת הנץ בדרבי(א) מיניה ואינך בדכוותייהו אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי אין דרוסה לשועל איני והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני ובא מעשה לפני חכמים ואמרו יש דרוסה אמר רב ספרא ההיא חתול הוה איכא דאמרי אמר רב כהנא משמיה דרב שימי בר אשי [ב]יש דרוסה לשועל איני והא כי אתא רב דימי אמר מעשה ודרס שועל רחל במרחץ של בית היני ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין דרוסה אמר רב ספרא ההוא כלב הוה אמר רב יוסף [ב]נקטינן [ג]אין דרוסה לכלב אמר אביי נקטינן [ד]אין דרוסה אלא ביד לאפוקי רגל דלא [ה]אין דרוסה אלא בצפורן לאפוקי שן דלא [ו]אין דרוסה אלא מדעת לאפוקי שלא מדעת דלא [ז]אין דרוסה אלא מחיים לאפוקי לאחר מיתה דלא אמרי השתא שלא מדעת אמרת לא לאחר מיתה מיבעיא לא צריכא דדרים ופסקוה לידיה מהו דתימא בהדי דדרים שדי זיהריה קמ"ל בהדי דשליף שדי זיהריה אמר רבה בר רב הונא אמר רב ארי שנכנס לבין השוורים ונמצא צפורן בגבו של אחד מהן אין חוששין שמא ארי דרסו מאי טעמא רוב אריות דורסין ומיעוטן אין דורסין וכל הדורס אין צפרנו נשמטת וזאת הואיל וצפורן יושבת לו בגבו אימר בכותל נתחכך אדרבה רוב שוורים מתחככין ומיעוטן אין מתחככין וכל המתחכך אין צפורן יישבת לו בגבו וזה הואיל וצפורן יושבת לו בגבו אימר ארי דרסו איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי אוקי מילתא אחזקיה הו"ל ספק דרוסה ורב לטעמיה דאמר [ג]אין חוששין לספק דרוסה אמר אביי לא אמרן אלא צפורן אבל מקום צפורן חוששין וצפורן נמי לא אמרן אלא לחה אבל יבשה עבדה דמשתמטא ולחה נמי לא אמרן אלא חדא אבל תרתי ותלת חיישינן והוא דקיימא בדרא דסיחופיה איתמר רב אמר אין חוששין לספק דרוסה ושמואל אמר [ח]חוששין לספק דרוסה דכולי עלמא [ט]ספק על ספק לא על אימא לא על ספק כלבא ספק שונרא אימא כלבא [י]על שתיק ואיתוב בינייהו אימר שלמא שוי [כ]קטע רישיה דחד מינייהו נח מריתחיה [ל]איהו קא מעואי ואינהו קמקרקרן בעותי קא מבעתי

אהדדי

אף לחולדה. שהיא קטנה הימנו יש דרוסה וכ"ש לחתול: **אף לחתול.** שהוא גדול אין דרוסה וכ"ש לחולדה. ולקמיה מתרלינן לה: **באימרי רברבי.** בבהמה דקה ס"ל אין דרוסה לחתול כדאמר רב לעיל (דף נב:) בבהמה מן הזאב ולמעלה: **בגדיים וטלאים.** דקים מלד: **שאר עופות טמאים.** חוץ מן הנץ והנך: **והא אנן תנן ודרוסת הנץ בעוף הדק.** מכלל דשאר עופות אפילו בעוף הדק לא: **בדרברבי מיניה.** [א]ואפ"ה עוף הדק הוא: **בית היני.** שם מקום: **ביד.** שהכהו בידו: **רגל.** אחורנה: **אבל שן לא.** דאין ארס החיה בשיניה: **שלא מדעת.** דכיון דשלא מדעת נפל כגון מן הגג על הבהמה אע"פ שנתקעה צפרנו בגבה אין משליך בה ארס: **לאחר מיתה.** קס"ד שמת הארי ואחר כך נפל על הבהמה: **דדרים.** מחיים ולא הספיק לשלוף צפורנו ממנה עד שפסקו את ידו ומיתה דקאמר מיתת האבר שנחתך: **דשליף.** כשחולץ ומוציא צפרנו מגבה: **ונמצאת צפורן.** (א) תלושה בגב: **רוב אריות דורסין.** כלומר [ב]אע"פ שרוב אריות דורסין וקים לן שכל הדורס אין לך אחד בהן שתשמט צפרנו: **נתחכך.** השור וצפורן זו בכותל היתה: **רב לטעמיה.** לקמן: **מקום צפורן.** שלא נשמט ולא נמצא שם הצפורן אלא מקומה ומכתה ניכרת בשור: **לחה.** שהיה בה דם: **עבידא דמשתמטא.** ושמא דרס: **בדרא דסיחופיה.** שעומדות בגב השור כסדר שהן סדורות ביד הארי: **אימר כלבא.** והא אמרינן אין דרוסה לכלב דאין לו ארס: **על.** ארי ביניהו וישב שם: **שלמא שוי.** עשה שלום עמהם כדרך כמה חיות שנעשות תרבות וגדלות עם בני אדם ובהמות ואין מזיקין: **נח ריתחיה.** בהני ולא חיישינן לדריסה באחריני[ג]: **מעואי.** נוהם: **מקרקרין.** גועות. דלשון צעקת ארי לחוד ולשון צעקת כל בהמה לחוד כמו בלשון עברית נוהם לארי[ד] וגועה לשור[ה] וערוג לאיל[ו] וצהל לסוס[ז] וצפצוף לעופות[ח] ותרך לכלב[ט]:

אהדדי

יש דרוסה לחתול או לאו כו'. הרב ר' יצחק בר"מ מפרש דכל הנך בעיות הוי בכמה זימנין דפעם ראשונה היה עוסק בעופות ושאלו אם יש דרוסה לחתול והשיב לו רב אפילו לחולדה יש דרוסה ושוב היה עוסק באימרי רברבי ושאלו אם יש דרוסה לחולדה אם לאו והשיב לו אפילו לחתול אין דרוסה ושוב היה עוסק בגדיים וטלאים ושאלו חולדה וחתול יש להם דרוסה או לא וא"ל לחתול יש דרוסה ולא לחולדה וכן היה מפרש ההיא עובדא דשבת פ' תולין (דף קלח. ושם ד"ה בעא) גבי כילה מהו אמר לו אף מטה אסורה מטה מהו א"ל אף כילה מותרת כילה ומטה מהו א"ל כילה אסורה ומטה מותרת ולא קשיא כו' ועוד י"ל דכל הנך הוו בפעם אחת בתחלה שאלו יש דרוסה לחתול או לאו א"ל אתה שואל סתם יש דבר שאף לחולדה יש דרוסה והדר בעי מיניה אם לחולדה יש דרוסה בכל מקום וא"ל אף לחתול פעמים שאין דרוסה והדר בעי מיניה כיון דזה וזה פעמים יש דרוסה ופעמים שאין דרוסה שוים הן או לאו אמר לו יש דבר דלחתול יש דרוסה ולחולדה אין דרוסה וכענין זה יש לפרש ההיא דשבת: **שאר** עופות טמאים יש להן דרוסה או אין להן דרוסה. הך דרוסה היינו דשדי זיהריה כי שליף ואין זה כי ההיא דלקמן (נט.) דכל עוף הדורס טמא דהוי מסימני טומאה ולא מבעיא ליה הכא אלא בעופות טמאין אבל פשיטא דאין דרוסה לטהורים: **ובא** מעשה לפני חכמים ואמרו יש דרוסה. וא"ת ולישני ליה דהכא רחל קטנה היתה ורב כהנא איירי באימרי רברבי וי"ל דא"כ מאי איריא דנקט רב כהנא שועל אפילו חתול נמי:

ובא מעשה לפני חכמים ואמרו אין דרוסה. וא"ת ולישני ליה דהכא רחל גדולה היתה וכן משמע מדלא נקט טלה וי"ל דא"כ לא הוה רב דימי משמיענו שום חדוש בהאי מעשה דאפילו לחתול אין דרוסה ברברבי: **קא** משמע לן דבהדי דשליף שדי זיהריה. יש שטועין להתיר לשחוט כשהנץ שוכב ע"ג העוף ולא הסיר רגליו עדיין דאכתי לא שליף ולא שדי ביה זיהריה ואסור לעשות כן דכשהנץ רודף אחר העוף ולוכדו מכהו כמה פעמים ברגליו ודריס ושליף כמה זימנין: **רוב** אריות דורסים. וא"ת אפילו אם תמצא לומר דצפורן זה מחמת חיכוך אתא מ"מ אפילו בשאר שוורים שאין בהם צפורן היה לנו לחוש כיון דרוב אריות שבין השוורים דורסין ובסמוך נמי דקאמר אביי אבל מקום צפורן חיישינן למה לי מקום צפורן כלל ואומר ר"ת דהכי פירושו רוב אריות דורסין כלומר ראויין לדרוס שהן בריאים ודורסים ומיעוטן חולין ואין דורסים ורוב אריות הדורסים שהם בריאים אין צפורן נשמטת מהן וזו הואיל וצפורן יושבת לו על גבו מסתמא האי ארי חולה הוא ולא מחמת דרוסה בא צפורן זה לכאן אלא בכותל נתחכך והיה הארי שוכב אצל הכותל ומחמת שנתחכך השור בכותל וברגלו של ארי נשמטה ממנו הצפורן וישבה לו על גבו ופריך אדרבה אע"ג דרוב שוורים מתחככין מ"מ רוב שוורים אין מתחככין במקום שרגל ארי מונחת שם שתשב לו צפורן על גבו ויש לתלות הצפורן בדריסת הארי ואע"ג דרוב הבריאים הדורסים אין צפורן נשמטת ומסיק דאיכא למימר הכי והכי ורב לטעמיה דלא חיישינן לספק דרוסה [ד] דאוקמינן אחזקתה קמייתא בחזקת שלא נדרס:

כל הדורס אין הצפורן נשמטת. האי כל לאו דוקא וכן כל המתחכך דנסמוך אלא כלומר רוב הדורסין רוב המתחכך[ה]:

שרקפא

מסורת הש"ס

א) [בכ"י: כדרברבי, וכן גי' הרא"ש והר"ן], ב) [פרש"י על זה ממנא בעירובין ה. ד"ה והאמר ר"נ], ג) [לעיל מג: ועי"ש תוס' ד"ה קסבר], ד) [משלי כח], ה) איוב ו, ו) [תהלים מב], ז) [ירמיה ה ח], ח) ישעיה י, ט) שמות יא, י) [ועי' תוס' יבמות לג. ד"ה אין].

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ונמצא צפורן תלושה בגב כ"ה ברש"י שבאלפס:

◆

מוסף רש"י

נקטינן. מסורת מאבותינו מנהג מרבותינו (עירובין ה.).

עין משפט נר מצוה

קסה א מיי' פ"ג מהלכות שחיטה הל' ה סמג עשין סג טוש"ע יו"ד סימן נז סעיף ג:

קסו ב ג מיי' שם הלכה ד ו טוש"ע שם סעי' א:

קסז ד ה מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' ו:

קסח ו מיי' שם טוש"ע שם סעי' ז:

קסט ז מיי' שם טוש"ע שם סעי' ח:

קע ח מיי' שם הל"ח טוש"ע שם סעי' יד:

קעא ט מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' יג:

קעב י כ ל מיי' שם הל"א טוש"ע שם סעי' ט:

◆

שיטה מקובצת

א] בדרברבי מיניה בגדולים ממנו ואפי' הכי עוף הדק הוא: **ב]** רוב אריות דורסין כלומר אע"ג דרוב אריות דורסין קים לן שכל הדורס: **ג]** לדריסה באחריני. ונ"ב נ"א לדריסה אחרינא: **ד]** לספק דרוסה דאוקמה אחוקתה:

◆

רבינו גרשום

שאר עופות טמאין. כלומר דרוסת הנץ תנינן במתניתין שאר עופות טמאין יש להן דרוסה: לאפוקי רגל דלא. כלומר של אחריו: אלא מדעת. כלומר שדעתו לדרוס אבל שלא מדעת אין חשוב דריסה: קמ"ל בהדי דשליף שדי זיהרא. כלומר בהדי דשליף ידו מבהמה ובהדי דשליף כבר (ככר) ידו מתה: אוקי תורא אחזקתיה. כלומר ואין חוששין: ולא אמרן אלא צפורן. כלומר שנמצא צפורן בגבו של אחד מהן ולא ידעי אי נתחכך אי ארי דרס ונשמט צפורנו דאין חוששין לספק דרוסה. אבל מקום צפורנו כו' כלומר אם נמצא מקום צפורן על גבו ודאי חיישינן: אלא בלחה כלומר שהצפורן לחה דאמרי' אי דרוסה הוה והצפורן לחה לא הוה מישתמטא אלא ודאי בכותל נתחכך: והוא דקיימן בדרא דסיחופיה. כלומר דקיימן בשורת אצבעותיו: ספק על ספק לא על. כלומר ספק על זאב בין בהמות ספק